

AĞUSTOS AYI ENFLASYONU VE GÖRÜNÜM

I. GENEL DEĞERLENDİRME

1. Ağustos ayında TEFE yüzde 0,2 oranında gerilemiş, TÜFE ise yüzde 0,2 oranında artış göstermiştir. Yıllık enflasyon oranları TÜFE’de yüzde 24,9’a, TEFE’de yüzde 22,7’ye düşmüştür. Mevsimsellikten arındırılmış artış ise, TÜFE ve TEFE’de aynı oranda yüzde 0,8 olarak gerçekleşmiştir.
2. Ağustos ayında maliyet ya da talep yönlü önemli bir enflasyonist baskı gözlenmemiş, gıda ve tarım fiyatlarının da olumlu katkısıyla enflasyon düşük düzeyini korumuştur.
3. Genel endekslerde olduğu gibi gıda dışı TÜFE ve tarım dışı TEFE yıllık artış oranlarındaki gerileme de devam etmiş, gıda dışı TÜFE artışı yüzde 23,1, tarım dışı TEFE artışı ise yüzde 19,0 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1: Genel TÜFE, TEFE ve Alt Kalemler

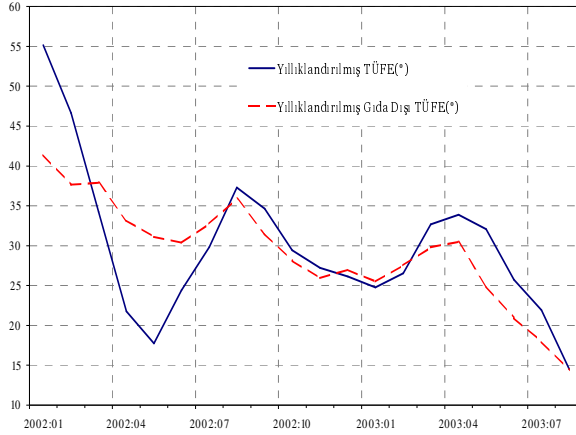
	Yıllık % Değişim		Aylık % Değişim			
	2002	2003	2003	2003	2002	2003
	Ağustos	Ağustos	Haziran	Temmuz	Ağustos	Ağustos
TÜFE	40,2	24,9	-0,2	-0,4	2,2	0,2
Mallar	42,7	24,9	-1,1	-1,3	1,2	-0,7
Hizmetler	35,8	25,0	1,7	1,4	4,1	1,8
Gıda Dışı	39,0	23,1	1,2	0,7	2,7	0,7
Gıda	45,1	31,5	-4,4	-3,8	0,4	-1,7
TEFE	43,9	22,7	-1,9	-0,5	2,1	-0,2
Kamu	41,3	19,4	0,0	0,8	2,7	1,5
Özel	45,0	24,1	-2,6	-1,1	1,9	-0,8
Kamu İmalat	42,7	22,9	0,2	1,0	2,5	1,6
Özel İmalat	42,4	18,5	0,2	0,5	2,3	0,7
Tarım	50,8	36,8	-7,6	-3,9	0,9	-4,0
Tarım Dışı	42,2	19,0	0,1	0,6	2,5	1,0
Tarım ve Enerji Dışı	42,6	19,7	0,1	0,6	2,5	1,1

Kaynak: TCMB, DİE.

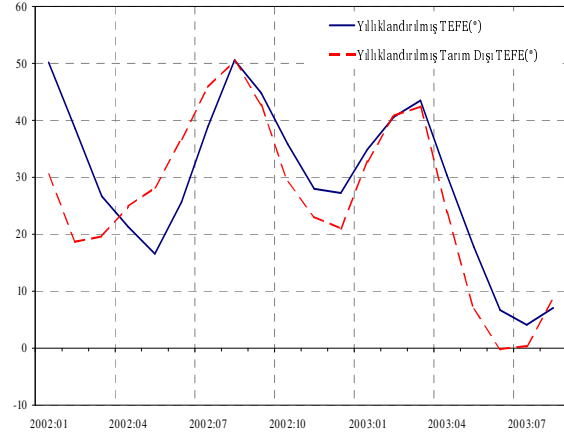
4. Mevsimsellikten arındırılmış enflasyonun son üç aydaki ortalaması TEFE’de yüzde 0,6, TÜFE’de ise yüzde 1,1 olmuştur. Söz konusu ortalama artışlar, yıllık olarak sırasıyla yüzde 7,1 ve yüzde 14,5’e karşılık gelmektedir. Aynı dönemde, söz konusu ortalama artış gıda dışı TÜFE’de yüzde 1,1 olmuştur. Bu rakam, yıllık olarak yüzde 14,4’e karşılık gelmektedir (Grafik 1).

Grafik 1: Yıllık Yüzde Değişim ve Üç Aylık Hareketli Ortalamalar

TÜFE ve Gıda Dışı TÜFE

TEFE ve Tarım Dışı TEFE

(*) Üç Aylık Hareketli Ortalama (Yıllıklandırılmış, Mevsimsel Düzeltme Yapılmış)

Kaynak: TCMB, DİE

Tüketici Fiyatlarındaki Gelişmeler

5. TÜFE’de geçen yıl Ağustos ayının 2 puan altında gerçekleşen aylık artış sonucu, yıllık enflasyondaki düşüş devam etmiştir. Bu düşüşte gıda fiyatlarındaki gerilemenin önemli katkısı olmakla birlikte gıda dışı TÜFE enflasyonundaki gerilemenin de sürdüğü gözlenmiştir. Yıllık fiyat artış hızı Temmuz ayına göre TÜFE’de 2,5 puan gıda dışı TÜFE’de 2,4 puan gerilemiştir.

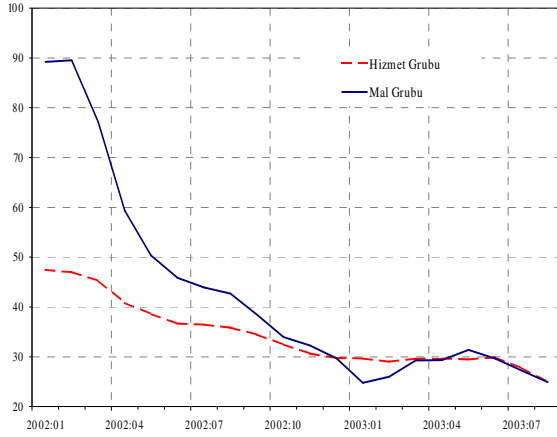
6. TÜFE alt gruplarının tamamına yakınında, özellikle dayanıklı tüketim mallarını içeren gruplarda, fiyat artışlarının oldukça sınırlı kaldığı gözlenmiştir. Eğitim grubunda yapılan yıllık olağan fiyat ayarlaması sonucunda enflasyonun yüzde 9,6 oranında gerçekleştiği, ancak geçmiş yılların aynı dönemleriyle karşılaştırıldığında bu oran oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Temmuz ayında fiyat ayarlamasına gidilen TEKEL ürünlerinin etkisinin devam etmesine rağmen gıda içki tütün grubu fiyatları yüzde 0,9 oranında gerilemiştir.

7. Mal grubunda fiyatlar, yüzde 0,7 oranında gerilemiş, fiyat artışları son üç ayda üst üste negatif gerçekleşmiştir. Hizmet grubunda ise özellikle yüzde 11,5 artan eğitim hizmetleri fiyatlarının etkisiyle enflasyon yüzde 1,8 olmuştur. Mevsimsellikten arındırılmış fiyat artışları incelendiğinde mal ve hizmet grubunda fiyat artışlarının Ağustos ayında sırasıyla yüzde 0,8 ve 1,0 oranlarında gerçekleştiği görülmektedir. Yıllık fiyat artışları da Ağustos ayı itibarıyla, mal grubunda yüzde 24,9, hizmet grubunda ise yüzde 25,0 olarak gerçekleşmiştir.

8. Gıda fiyatlarının olumlu seyrini devam ettirdiği gözlenmiş, mevsimsel etkiler hariç Ağustos ayı fiyat artışı yüzde 0,6 ile sınırlı kalmıştır. Diğer taraftan TEKEL ürünlerine geçen ay yapılan zammın etkileri Ağustos ayı fiyat artışlarına da yansımış ve gıda içki ve tütün grubu fiyatlarındaki gerilemeyi sınırlandıran bir faktör olmuştur.

Grafik 2: Mal Grubu ve Hizmet Grubu Fiyatları

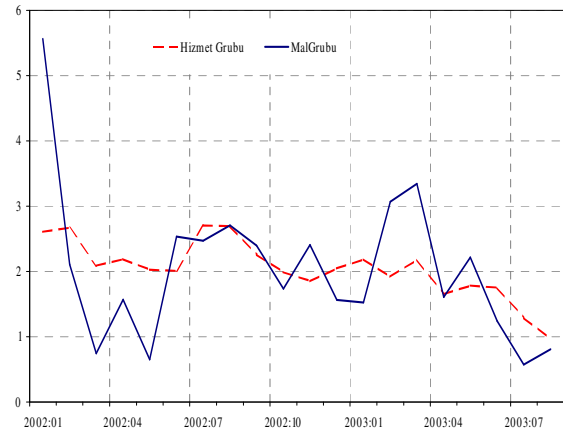
Yıllık Yüzde Değişim

Kaynak: TCMB, DİE.

*Mevsimsellikten arındırma işleminde TRAMO/SEATS yöntemi kullanılmıştır.

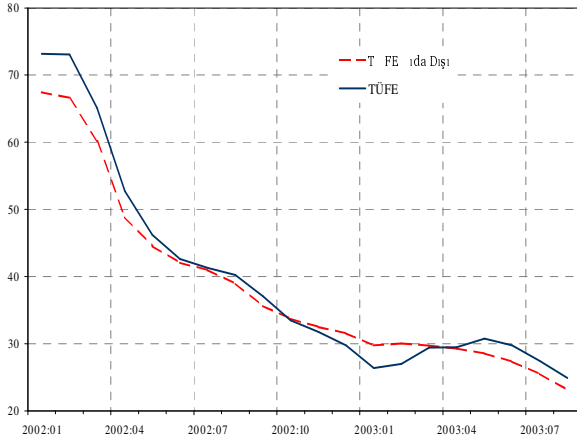
Aylık Yüzde Değişim (Mevsimsellikten Arındırılmış)*

9. Enflasyonun Ağustos ayında pozitif dönmesine karşın, mevsimsellikten arındırılmış artışlar incelendiğinde fiyat artışlarının düşük eğilimini koruduğu görülmüştür. Geçen ay tarihi olarak düşük düzeyde gerçekleşen mevsimsellikten arındırılmış TÜFE ve gıda dışı TÜFE artışlarının Ağustos ayında sırasıyla yüzde 0,8 ve yüzde 0,7 oranlarında gerçekleşerek Temmuz ayı oranlarının dahi altına düştüğü görülmüştür. (Grafik 3).

Grafik 3: TÜFE ve Gıda Dışı TÜFE

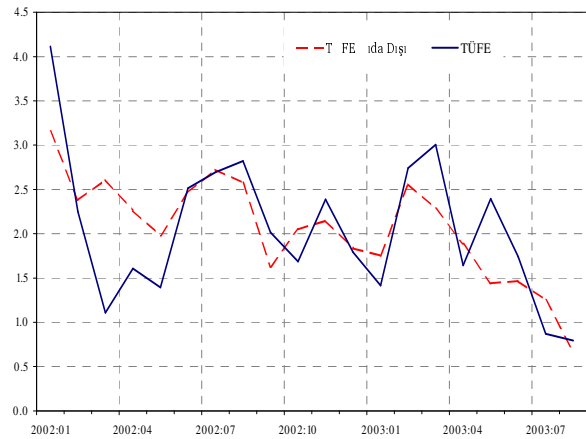
Yıllık Yüzde Değişim

Kaynak: TCMB, DİE.

*Mevsimsellikten arındırma işleminde TRAMO/SEATS yöntemi kullanılmıştır.

Aylık Yüzde Değişim (Mevsimsellikten Arındırılmış)*

Toptan Eşya Fiyatlarındaki Gelişmeler

10. Ağustos ayındaki yüzde 0,2'lik TEFE düşüşünün kaynağını tarım fiyatları oluşturmuştur. TEFE'deki söz konusu gerilemeye tarım sektörünün katkısı -0,9 puan olurken imalat sanayi sektörünün katkısı 0,6 puan olmuştur.

11. Temmuz ayında yüzde 3,9 oranında gerileyen tarım fiyatları Ağustos ayında da yüzde 4 oranında düşmüştür (Tablo 1). Mevsimsel olarak gerileyen taze sebze ve meyve fiyatları tarım fiyatlarının üst üste dördüncü kez düşmesinde etkili olmuştur. Mevsimsellikten arındırılmış veriler incelendiğinde ise, Ağustos ayında tarım fiyatlarının yüzde 0,3 oranında gerilediği görülmektedir. Bu oranın, 2003 yılında Haziran ayındaki düşüşten sonra en yüksek oranlı düşüş olması dikkat çekicidir. Yıllık tarım fiyat artış oranı da, Temmuz ayındaki yüzde 43,7'lik düzeyinden yüzde 36,8'e gerilemiştir.

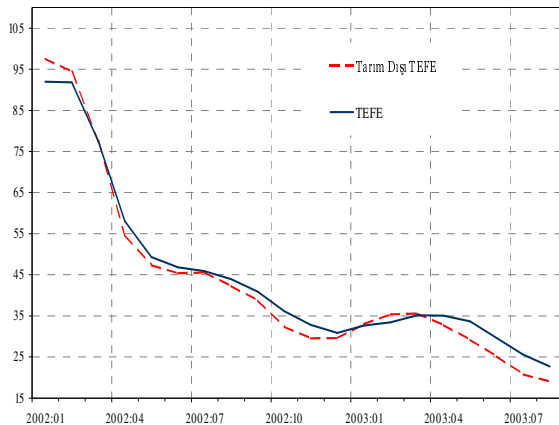
12. Öte yandan, Ağustos ayında tarım dışı TEFE aylık artış oranı yüzde 1 ile Temmuz ayına göre 0,4 puan artmıştır. Tarım dışı TEFE'de yıllık artış oranı Temmuz ayındaki yüzde 20,8'lik seviyesinden yüzde 19'a gerilemiş, böylelikle tarım dışı TEFE'deki düşüş eğilimi sürmüştür (Grafik 4).

13. Tarım dışı TEFE artış oranının Temmuz ayına göre yükselmesi kamu imalat sanayi fiyatlarındaki artıştan kaynaklanmıştır. Kamu imalat sanayi fiyatları Temmuz ayında yüzde 1 oranında arttıktan sonra Ağustos ayında da yüzde 1,6 oranında yükselmiştir. Temmuz ayında TEKEL ürünlerinde fiyat ayarlamalarına gidilmesi, aylık artış oranındaki görece hızlanma üzerinde belirleyici olmuştur. Ağustos ayı itibariyle, yıllık kamu imalat sanayi fiyat artışı yüzde 22,9'a gerilemiştir.

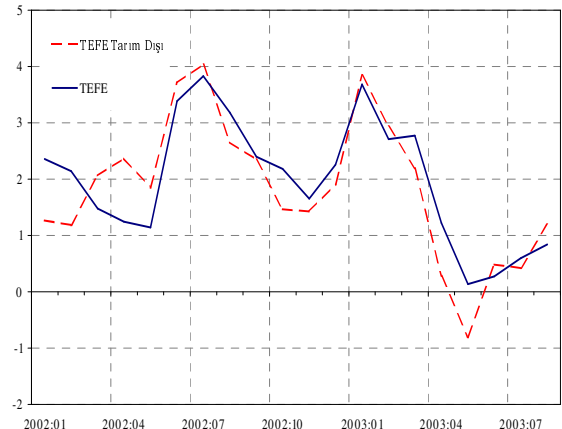
14. Özel imalat sanayi sektörü fiyatları Ağustos ayında yüzde 0,7 oranında artmıştır. Böylelikle, Nisan-Ağustos 2003 döneminde, kur seyrinin olumlu etkileri ile özel imalat sanayi fiyat artışı oranının ortalaması yüzde 0,5 olmuştur. Yıllık bazda ise, özel imalat sanayi fiyat artışı Temmuz ayındaki yüzde 20,3'lük seviyesinden yüzde 18,5'e gerilemiştir.

Grafik 4: TEFE ve Tarım Dışı TEFE

Yıllık Yüzde Değişim

**Aylık Yüzde Değişim
(Mevsimsellikten Arındırılmış)***

Kaynak: TCMB, DİE.

*Mevsimsellikten arındırma işlemi TRAMO/SEATS yöntemi kullanılmıştır.

II. GÖRÜNÜM

15. 2003 yılının ilk sekiz ayı geride bırakıldığında enflasyondaki gelişmelerin 2003 yılı bütünü için olumlu sinyaller verdiği gözlenmektedir. Mayıs ayında başlayan mevsimsellikten arındırılmış TÜFE enflasyonundaki düşüş eğilimi Ağustos ayında da devam etmiştir. Bu düşüşte son dönemde istikrarlı seyreden döviz kurlarının yanısıra enflasyon beklentilerindeki gerilemenin de etkisi olmuştur. Önümüzdeki aylarda maliyetlerde baskı yaratacak çok olumsuz gelişmeler olmazsa enflasyonun yıl sonu hedefine doğru yaklaşmaya devam edeceği öngörülmektedir.

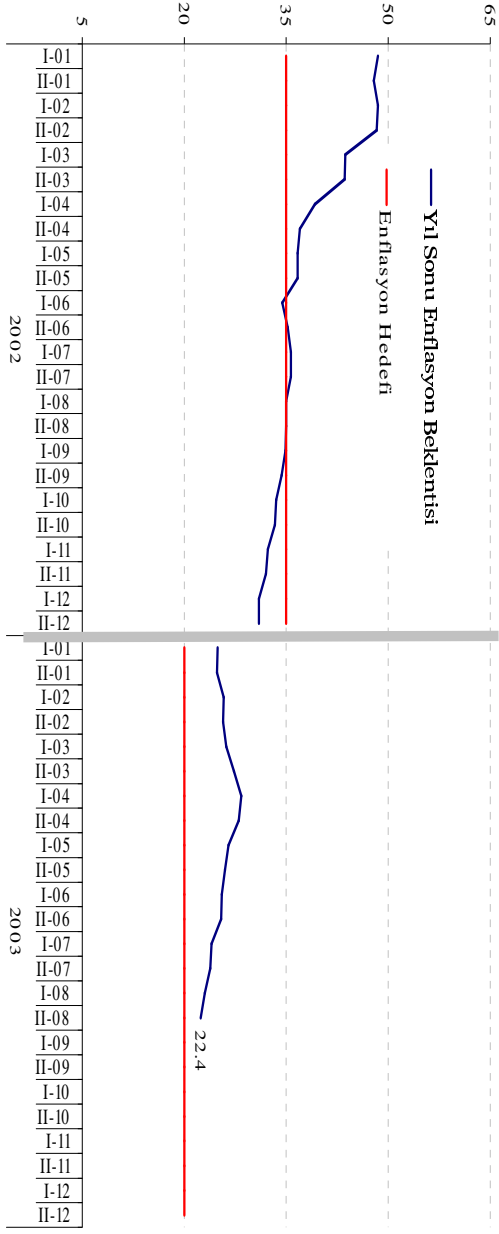
16. Burada altı çizilmesi gereken önemli bir nokta bulunmaktadır. Merkez Bankası, daha önce bir çok defa vurguladığı gibi, önümüzdeki dönemde de ileriye yönelik bir enflasyon analizi eşliğinde para politikası araçlarını kullanmaya devam edecektir. Yıllık enflasyondaki düşüş eğiliminin Ağustos ayında da devam edeceği Merkez Bankasının zaten öngörülmesi ve Merkez Bankasının son dönemde aldığı politika kararlarında bu öngörü etkili olmuştur. Bir kez daha vurgulamak gerekirse, Merkez Bankası para politikası kararlarını gerçekleştiren enflasyona göre değil, gelecekteki enflasyon gelişmelerine yönelik olarak almaktadır.

17. Son dönemde döviz kurlarında gözlenen istikrar ve iç talepteki canlanmanın keskin olmaması önümüzdeki dönemde de enflasyonu kontrol altında tutmaya devam edecektir. Bunun yanında, gelecekteki enflasyon açısından göstergelerden biri olan yıl sonu ve 12 ay sonrası için enflasyon bekleyişlerindeki düşüşün Ağustos ayında da sürmesi olumlu bir gelişmedir. Beklenti anketi Ağustos ayı ikinci dönem sonuçlarına göre yıl sonu enflasyon beklentileri yıl sonu hedefinin 2,4 puan üzerinde olmakla beraber hedefe doğru hızla yaklaşmaktadır. Bütün bu gelişmeler, gelecek dönem enflasyonu açısından olumlu görünmektedir.

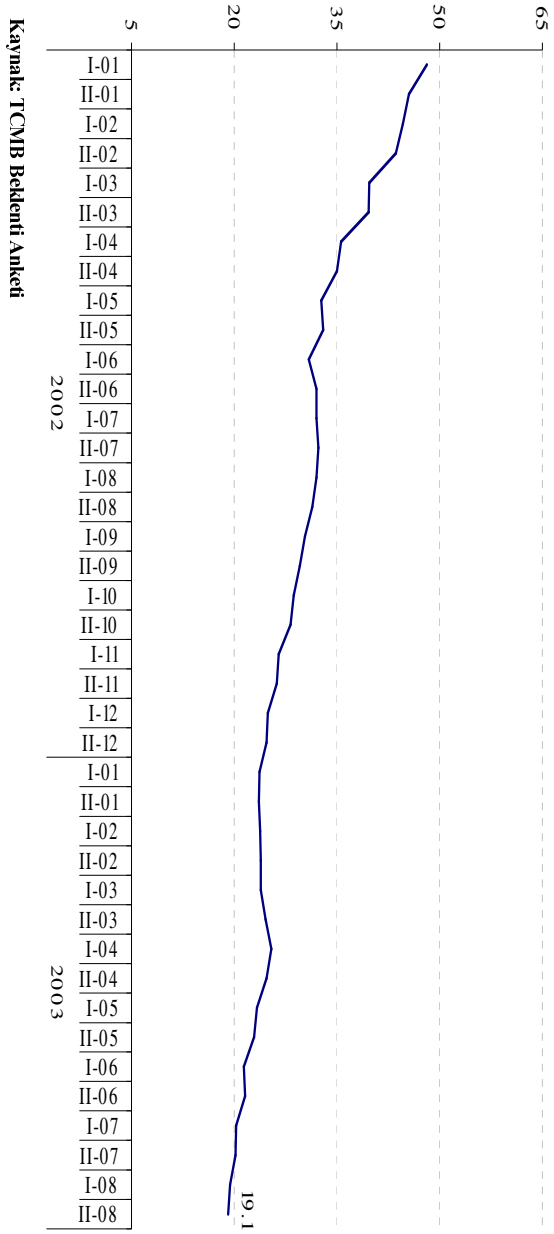
18. Mali disiplinin kalıcı bir biçimde sürdürüleceği yolunda atılacak her adım ve bu yönde gelecek her yeni bilgi, enflasyonun kalıcı olması riskini giderek en aza indirecek faktörlerdir. Ağustos ayındaki gerçekleştirmeler ve faiz dışı bütçe fazlası hedefine ulaşılabilmesi için alınan ek tedbirler olumlu görünmekle birlikte, mali disiplin konusu hala kritik önemini korumaktadır. Özellikle kamu maliyesinde program dışı harcamalar yapılmaması, bütçe finansmanında dolaylı vergi ve ek zamlara başvurulmaması ve gelirler politikasının hedeflenen enflasyona uygun yürütülmesi yıl sonu enflasyon hedefine ulaşılabilmesi açısından önkoşullar olmaya devam etmektedir. Enflasyondaki kazanımların kalıcı olabilmesi yapısal reformlara dayanan disiplinli ve sürdürülebilir bir bütçe politikasına bağlıdır. Gelecek dönem enflasyonu açısından, iç talepteki gelişmelerle, özel kesimin iç talepteki canlanma karşısındaki fiyatlandırma davranışı da dikkatle izlenmesi gereken önemli diğer faktörlerdir.

Gratik 5: TCMB Beklenti Anketine Göre Enflasyon Bekleyiřleri

Yıl Sonu Enflasyon Bekleyiřleri ve Enflasyon Hedefi: 2002-2003

Gelecek 12 Aya İliřkin Enflasyon Bekleyiřleri

Kaynak: TCMB Beklenti Anketi